

[Kirkegaard.]

Vi er alle enige om, at landbruget har mange store problemer, og derfor sidder der netop i øjeblikket en landbokommission, hvor erhvervets klogeste mænd kulegraver landbrugets problemer. Jeg er vidende om, at det ærede medlem hr. H. C. Toft er medlem af denne landbokommission, og også af den grund kan jeg sige til det ærede medlem, stiller jeg adskillige forventninger til resultatet. Der er imidlertid megen uklarhed over landbrugets stilling netop nu, også på baggrund af, at forhandlingerne om det store europæiske markedsområde jo desværre er brudt sammen. Jeg skal ikke her komme ind på mange enkeltheder, det er måske for så vidt også uden for dagsordenen.

Med hensyn til den strukturændring, landbruget står over for, er jeg trods megen uklarhed dog af den opfattelse, at familiebruget vil få en overordentlig stærk stilling i fremtidens landbrugsstruktur, men at landbrugene fortsat skal være noget større, end vi hidtil har regnet med, hvis indehaverne skal have nogen mekanik, og det er der ikke noget at sige til, at de gerne vil have. Jeg mener, at det fremtidige familiebrug skal være så stort, at der også økonomisk er basis for både en traktor og en bil, og familiebrugene kan være noget større, end vi forhen har regnet med. Ved hjælp af en traktor og andre gode redskaber, som egner sig for de ikke helt store landbrug, tager markarbejdet ikke så lang tid som forhen, og der bliver altså mere tid til at passe en besætning end tidligere. Med den høje arbejds løn, som industrien giver, og som jeg håber på vi kan regne med i fremtiden, er jeg altså af den opfattelse, at det familiebrug, der har fået en betydelig produktion og en betydelig omsætning, og som har næsten hele arbejdsfortjenesten selv, vil få en overordentlig stærk stilling i fremtiden. Personlig er jeg mere bekymret for den almindelige bondegård, som jeg tror får svært ved at bære den meget betydelige og kostbare mekanisering og dertil løn til en medarbejder, og det store spørgsmål er jo, hvor længe der overhovedet er medhjælpere at få.

Den kommende udvikling — det vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. H. C. Toft — kan dog i og for sig ikke bestemmes af os her i salen. Jeg tør ikke lægge mig

fuldstændig fast på en lovgivning, for den udvikling, der kommer, bestemmes jo i væsentlig grad af den frivillige udvandring fra landbruget af landbrugets ungdom. I dag er denne udvandring så stor, at de unge mennesker styrter bort. Vi ved ikke, hvor længe den vil fortsætte, men det er ganske klart, at hvis den fortsætter, bliver sammenlægning af landbrug nødvendig. Jeg mener — som i øvrigt også det ærede medlem hr. H. C. Toft nævnte — at den skal ske på frivillig basis, og jeg tror, det vil gå sådan, at ejeren af den brugsstørrelse, som får den ringeste rentabilitet, simpelt hen selv beder om, at der bliver givet lejlighed til sammenlægning, for bliver der ikke det, vil disse ejendomme gå ned i en pris så lav, at ejeren i og for sig ikke kan være tjent med det. Jeg regner med, at vi skal have alle størrelser af ejendomme i fremtiden, men behovet for sammenlægning — den sammenlægning, som også jeg regner med vil komme — er jo ikke særlig stærkt endnu, og når det ikke er det, hænger det sammen med, at mange husmænd i øjeblikket tager arbejde inden for industrien, samtidig med at de passer deres landejendom. Det gør de ikke helt unge landmænd i dag; derimod tror jeg ikke, at den unge generation, som skal afløse den nuværende, vil gøre det samme, jeg tror ikke, den vil have dobbeltstilling, om jeg må bruge det udtryk. Derfor mener jeg, at sammenlægningsproblemet først vil melde sig om nogle år, det vil altså sige, at vi får tid til visse overvejelser, og det kan vi måske nok have brug for.

Alle vil imidlertid være enige om, både landmænd og ikke-landmænd, at vi skal stile efter en landbrugsstruktur, som giver landbruget muligheder for at være et selvstændigt erhverv, der kan klare sig selv, også uden kompensation. Men jeg mener altså, at det er lige tidligt nok endnu at lægge sig fast på en bestemt fremtidig struktur. Vi ved ikke, hvor stor en produktion vi kan afsætte til en lønnende pris, og vi ved heller ikke, hvor mange vi bliver om at gennemføre den produktion, idet vi jo ikke kender afgang, vi ved ikke, om den stærke afgang vil fortsætte, den vil formentlig aftage en del.

Til allersidst har jeg en bemærkning både til det ærede medlem hr. Jens Chr. Christensen og til det ærede medlem hr. H. C. Toft.